

MEMLEKET

TÜZÜK

2021

BEŞİNCİ BÖLÜM-SEÇİMLERDE ADAYLARIN SAPTANMASI

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLARIN SAPTANMASI

Madde-64

1. TBMM üyeliği için adayların belirlenmesinde esas olan bütün seçim çevreleri için önseçim yöntemidir. Ancak siyasal konjonktürün zorlaması halinde Parti Meclisi tarafından aday yoklaması veya merkez yoklaması yöntemleri ile adayların belirlenmesine de karar verilebilir.
2. Önseçim, Siyasi Partiler Kanunu'nda yazılı usul ve esaslara göre, o seçim çevresinde Partiye kayıtlı bütün üyelerin, önseçim seçmeni olarak, yargı gözetim ve denetimi altında, gizli oy, açık tasnif esasına göre adayları ve liste sıralamasını belirlemeleridir.
3. Bir seçim çevresinde aday tespit ve sıralama işleminin aday yoklaması usulü ile yapılmasının kabul edilmesi halinde, bu seçim çevresinde aday yoklamasında seçmen olacak kişiler, "Aday Saptama Yönetmeliği"nde belirlenir. Aday yoklaması Siyasi Partiler Kanunu'nda yazılı usul ve esaslara göre seçim kurullarınca yapılır.
4. Bir seçim çevresinde aday tespit ve sıralama işleminin merkez yoklaması usulü ile yapılmasına karar verilmesi halinde, bu seçim çevresinde adaylar ve sıralama Parti Meclisi tarafından belirlenir.
5. Aday tespit ve sıralama işleminin, ön seçim veya aday yoklaması usullerinden biri ile yapılmasına karar verilmiş olması hallerinde, TBMM toplam üye sayısının %5'ini aşmamak üzere ilini, seçim çevresini ve liste sırasını ön seçim veya aday yoklamasından önce Yüksek Seçim Kurulu'na bildirmek koşuluyla merkez adayı göstermeye Genel Başkan yetkilidir. Ön seçim veya aday yoklamasının kısmi uygulanması halinde Genel Başkan'ın göstereceği kontenjan aday sayısı, ön seçim veya aday yoklaması yapılan seçim çevrelerinden seçilecek milletvekili sayısı toplamının %5'ini aşamaz.
6. Hangi yöntem uygulanırsa uygulansın aday belirlemesi, her iki cinsiyetten de yeterli başvuru bulunması halinde cinsiyetler arası fermuar esasına göre yapılır. Eşit temsile dayalı fermuar sistemi, cinsiyetler arasında ardışık sıralama yapılmasını içermektedir. Yapılan başvurulara, başvuru sayılarına ve önseçim sonuçlarına göre aday listelerine, bir kadın bir erkek ya da bir erkek bir kadın biçiminde sıralama yapılarak son şekli verilir. Hangi seçim bölgesinde, sıralamanın hangi cinsiyet ile başlatılacağına Parti Meclisi karar verir. Genel esas ve usuller ile seçim bölgelerinde nasıl uygulanacağına ilişkin konularda ve istisnai durumlarda

nihai kararı yine Parti Meclisi verir. **(03/08/2021 tarihli Kurucular Kurulu kararı ile değişik)**

7. Aday belirlemede Siyasi Partiler Kanunu'ndaki hangi yöntemin uygulanacağına Parti Meclisi karar verir. Parti Meclisi, önseçim ya da aday yoklaması yapılan bir seçim çevresindeki aday listesinde, merkez adaylığı için Siyasi Partiler Kanunu'ndaki hükümlere ve yukarıda yer alan işbu maddenin 5.bendindeki düzenlemeye göre yeteri kadar sıra ayırabilir. Bu anlamıyla bir kişi iki dönem üst üste merkez adayı gösterilemez. Ancak bu kural, bir yıldan fazla olmamak kaydıyla son seçimin yapıldığı tarihi izleyen 1 Ekim günü başlayacak yasama yılı tamamlanmadan seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde uygulanmaz. **(03/08/2021 tarihli Kurucular Kurulu kararı ile değişik)**

8. İstifa, ölüm ve kısmi iptal gibi nedenlerle aday listelerinde boşalma olması halinde, sıralama ön seçim veya aday yoklaması yöntemlerinden biri ile yapılmış ise boşluk liste sonuna kaydırılarak en çok oy almış liste dışı adayın listeye dâhil edilmesiyle doldurulur. Ön seçim veya aday yoklaması, tümünden veya seçim çevresi ölçeğinde en az 1/3 oranında iptal edilmiş ise, boşalan adaylıkları tamamlamaya Parti Meclisi yetkilidir. Merkez yoklaması yöntemi ile yapılan listelerde meydana gelebilecek boşalmalarda liste kaydırması yapılmaz. Boşalan sıra Parti Meclisi kararı ile belirlenen ismin Yüksek Seçim Kurulu'na bildirilmesiyle doldurulur.

9. Önseçim ya da aday yoklamasına katılanlar, merkez adaylığı için başvuramazlar.

10. Parti Meclisi, adayları belirlerken kadınların, gençlerin ve engellilerin TBMM'de temsiline özen gösterir.

11. Aday belirlenmesinde merkez yoklaması yapılmasına karar verilen yerlerde, eğilim yoklaması yöntemleri kullanılabilir.

12. Aday olmak isteyen il ve ilçe başkanları ile yönetim kurulu üyeleri yasal süreler içinde görevlerinden istifa etmek zorundadır.

TBMM ÜYELİĞİ İÇİN ADAYLIK ÖNKOŞULLARI VE İNCELEME

Madde-65

1. TBMM üyeliğine adaylık için Genel Sekreterliğe başvurular hakkında Merkez Yönetim Kurulu ön inceleme yapar ve Parti Meclisi'nin onayına sunar. Aday adaylıkları ancak Parti Meclisi tarafından onaylandıktan sonra geçerlidir. Parti Meclisi'nin aday adaylığı talebini reddetmesi üzerine durum, başvuru sahibine bildirilir.

2. Partiye üye olmadan aday olabilme Parti Meclisi'nin kararına bağlıdır.

CUMHURBAŞKANI ADAYININ SAPTANMASI

Madde-66

1. Cumhurbaşkanı adayı, partiye kayıtlı tüm üyelerin katılımı ile yapılacak eğilim yoklaması sonucunda belirlenir. Ancak siyasi konjonktürün zorunlu kıldığı durumlarda hangi yöntemin uygulanacağına Parti Meclisi'nce karar verilir. Genel Başkan, doğal Cumhurbaşkanı aday adaydır. **(03/08/2021 tarihli Kurucular Kurulu kararı ile değişik)**
2. Cumhurbaşkanı adaylığı eğilim yoklaması, Parti Meclisi tarafından belirlenecek tarihte yapılır. Eğilim yoklamasına ilişkin takvim Merkez Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve ilan edilir. **(03/08/2021 tarihli Kurucular Kurulu kararı ile değişik)**
3. Parti üyesi olmayanlar Cumhurbaşkanı aday adayı olamazlar.
4. Cumhurbaşkanı aday adaylığı en az iki yüz elli (250) kurultay delegesinin yazılı önerisi ile mümkündür. Mükerrer imzalar geçersizdir.
5. Aday adaylığı başvuruları Genel Sekreterliğe yapılır. Aday adaylığı kesinleşen kişilerin özgeçmişleri tüm il ve ilçe örgütlerine gönderilir.
6. Cumhurbaşkanı adayının saptanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

YEREL SEÇİMLERDE ADAYLARIN SAPTANMASI

Madde-67

1. Yerel seçimlerde adaylar önseçim, aday yoklaması ve merkez yoklaması yöntemleriyle saptanır. Hangi seçim çevresinde hangi yöntemin uygulanacağına Parti Meclisi karar verir. **(03/08/2021 tarihli Kurucular Kurulu kararı ile değişik)**
2. Önseçim, üye kütüğünde kayıtlı üyelerin katılımı ile yapılır. Aday yoklaması, partide belli görevlere seçilmiş olan delegelerin katılımı ile yapılır. Önseçim ya da aday yoklaması yargı yönetimi ve denetiminde yapılır.
3. Merkez yoklamasında adaylar Parti Meclisi'nce saptanır. Parti Meclisi bu yetkisini ilçe seçimleri için il yönetim kurullarına, belde seçimleri için ilçe yönetim kurullarına devredebilir.

4. Aday belirlemede hangi yöntem uygulanırsa uygulansın İl Genel ve Belediye Meclis üye adayları, Parti organlarında da temsilde adalet ve hakkaniyet ilkesi gereğince, Tüzüğümüzün 64/6 maddesinde yer verilen fermuar sistemiyle belirlenir. Genel esas ve usuller ile seçim bölgelerinde nasıl uygulanacağına ilişkin konularda nihai kararı, yönetmelik çerçevesinde Parti Meclisi verir.

5. Yerel seçimlerde aday olmak isteyen il ve ilçe başkanları ile yönetim kurulu üyeleri yasal süreler içinde görevlerinden istifa etmek zorundadır.

6. Yerel seçimlerde adayların saptanmasına ilişkin diğer hususlar Yönetmelikle belirlenir. **(03/08/2021 tarihli Kurucular Kurulu kararı ile eklenmiştir)**

TEMSİLDE ADALETİN SAĞLANMASI

MADDE-68

Adayların belirlenmesinde ırk, dil, din, bedensel engel ve cinsiyet ayrımı gözetmeksizin temsilde adalet, hakkaniyet ve liyakat ilkesi esas alınır.

ADAY SAPTAMAYA İLİŞKİN DİĞER KONULAR

MADDE-69

Aday saptamaya ilişkin diğer tüm konular yönetmelikle düzenlenir.

ALTINCI BÖLÜM-PARTİ GRUPLARI

PARTİ GRUPLARI

Madde-70

Parti grupları; Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Grubu ile İl Genel Meclisi grupları ve Belediye Meclis gruplarından oluşur.

TBMM GRUBU

Madde-71

1. Partili milletvekilleri TBMM Grubunu oluşturur.
2. TBMM Grubu, partinin programı, seçim bildirgesi, kurultay kararları ve Parti Meclisi'nce belirlenen politikalar doğrultusunda yasama organında gerekli çalışmaları yürütür.